

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI

*Qodirova Nilufar G'ayratovna,
Hakimova Shahnoza Vohid qizi,
Hoshimova Hulkaroy Djurayevna
Farg'ona shahar kasb-hunar maktabi
Maxsus fan o'qituvchilari*

Annotatsiya. Ushbu maqolada tez rivojlanayotgan raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlar ko'rib chiqiladi. Adabiyotlarni keng qamrovli tahlil qilish orqali maqola yoshlar tadbirkorligining hozirgi holatini o'rganadi, uning o'sishiga to'sqinlik qiladigan asosiy masalalarni aniqlaydi va ushbu muammolarni hal qilish usullarini taklif qiladi. Natijalar bo'limida muvaffaqiyatli tashabbuslar va ularning yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishga ta'siri ta'kidlangan bo'lsa, munozara bo'limida siyosat va ta'limga ta'siri tanqidiy ko'rib chiqilgan. Maqola raqamli asrda yoshlar tadbirkorligi uchun qulay muhit yaratish bo'yicha tushuncha va takliflar bilan yakunlanadi.

Kalit so'zlar: Yoshlar tadbirkorligi, raqamli iqtisodiyot, startaplar, innovatsiyalar, ta'lim, texnologiyalar, ko'nikmalarni rivojlantirish, siyosat, ekotizim.

Raqamli iqtisodiyot, ayniqsa, yosh avlod uchun yangi imkoniyatlar davrini boshlab berdi. Texnologik yutuqlar sanoatni qayta shakllantirar ekan, yoshlar tadbirkorligi innovatsiyalar va iqtisodiy o'sishning hal qiluvchi omiliga aylanadi. Biroq, bu o'tish strategik yondashuvni talab qiladigan noyob muammolarni keltirib chiqaradi. Ushbu maqola raqamli iqtisodiyotda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish bilan bog'liq muammolarni o'rganishga qaratilgan va barqaror o'sish uchun hayotiy echimlarni taklif qiladi.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish ham imkoniyatlar, ham qiyinchiliklar bilan birga keladi. Bu erda ba'zi asosiy masalalar:

1. Raqamli Bo'linish:

Raqamli bo'linish zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan (AKT) foydalanish imkoniyatiga ega bo'lgan shaxslar yoki jamoalar o'rtasidagi farqni anglatadi. Ushbu bo'linish turli shakllarda namoyon bo'lishi mumkin, shu jumladan texnologiyaga kirish, ko'nikmalar va raqamli vositalardan samarali foydalanish qobiliyati. Yosh tadbirkorlar kontekstida raqamli bo'linish sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin:

Texnologiyaga kirish:

- Resurslardagi tengsizlik: iqtisodiy nochor yoki kam rivojlangan hududlardagi yosh tadbirkorlar muhim raqamli vositalarni olish va ulardan foydalanishda qiyinchiliklarga duch kelishlari mumkin. Ushbu kirishning etishmasligi ularning raqamli ishbilarmonlik muhitida raqobatlashish qobiliyatiga to'sqinlik qilishi mumkin.

- Cheklangan ulanish: yuqori tezlikdagi internetga teng bo'lmagan kirish ham raqamli bo'linishga hissa qo'shishi mumkin. Qishloq yoki chekka hududlardagi tadbirkorlar internetga ulanishning yomonligi bilan kurashishlari mumkin, bu ularning onlayn faoliyat bilan shug'ullanish, o'z bizneslarini sotish yoki qimmatli manbalardan foydalanish qobiliyatiga ta'sir qiladi.

- Uskuna va dasturiy ta'minotdagi tafovutlar: kompyuterlar, smartfonlar va tegishli dasturlarga kirishdagi nomutanosibliklar raqamli bo'linishni yanada kuchaytirishi mumkin. Zamonaviy apparat va dasturiy ta'minotga ega bo'lmagan tadbirkorlar raqobatbardoshligini cheklab, texnologik yutuqlar bilan hamqadam bo'lishni qiyinlashtirishi mumkin.

Ta'lim Nomutanosibliklari:

- Ko'nikmalar va treninglar: raqamli bo'linish texnologiyaga jismoniy kirishdan tashqari; u raqamli savodxonlik va ko'nikmalardagi farqlarni ham o'z ichiga oladi. Raqamli texnologiyalar bo'yicha sifatli ta'lim yoki o'quv dasturlaridan foydalana olmaydigan yosh tadbirkorlar ushbu vositalardan biznesni rivojlantirish uchun samarali foydalanishlari mumkin.

2. Mahorat Bo'shliqlari:

- Texnologik ko'nikmalar: raqamli iqtisodiyotning tezkor tabiati o'ziga xos ko'nikmalar to'plamini talab qiladi. Ko'pgina yosh tadbirkorlar raqamli bozorda raqobatlashish qobiliyatiga to'sqinlik qilib, zarur texnik ko'nikmalarga ega bo'lmasligi mumkin.

3. Global Raqobat:

- Kuchli raqobat: raqamli iqtisodiyot global aloqani ta'minlaydi, yosh tadbirkorlarni global miqyosda kuchli raqobatga duchor qiladi. Olomon bozorda turish muhim muammoga aylanadi.

Raqamli iqtisodiyotdagi kuchli raqobat texnologiya tomonidan osonlashtirilgan o'zaro bog'liqlik natijasidir. Bu erda e'tiborga olish kerak bo'lgan ba'zi asosiy jihatlar:

Bozorning to'yinganligi: global auditoriyaga erishish qulayligi bilan turli bozorlar tezda to'yingan bo'lishi mumkin. Yangi tadbirkorlar o'z mahsulotlarini yoki xizmatlarini farqlash uchun innovatsion usullarni topishlari kerak.

4. Normativ Muammolar:

- Murakkab qoidalar: raqamli iqtisodiyot ko'pincha normativ-huquqiy bazani rivojlantirishdan ustun turadi. Onlayn biznes, ma'lumotlarni himoya qilish va elektron tijorat bilan bog'liq murakkab qoidalarni boshqarish yosh tadbirkorlar uchun muhim muammo bo'lishi mumkin.

5. Moliyaviy To'siqlar:

- Boshlang'ich kapital: raqamli startaplar ko'pincha texnologik investitsiyalar, veb-saytlarni ishlab chiqish va marketing uchun boshlang'ich kapitalni talab qiladi. Moliyalashtirishga kirish yosh tadbirkorlar uchun qiyin bo'lishi mumkin, ayniqsa, agar ular tajribaga ega bo'lmasa.

6. Kiberxavfsizlik Xavotirlari:

- Xavfsizlik xavfi: raqamli makonda ishlash tadbirkorlarni kiberxavfsizlik tahdidlariga duchor qiladi. Nozik ma'lumotlarni himoya qilish va onlayn tranzaksiyalar xavfsizligini ta'minlash juda muhim, ammo resurslari cheklanganlar uchun qiyin bo'lishi mumkin.

7. Moslashuvchanlik:

- Tez texnologik o'zgarishlar: raqamli iqtisodiyot tez rivojlanadi va tadbirkorlar tez moslashishlari kerak. Texnologik yutuqlarga erisha olmaganlar raqobatbardosh bo'lib qolishlari qiyin bo'lishi mumkin.

8. Ta'lim va xabardorlik:

- Tadbirkorlik ta'limi: raqamli iqtisodiyotdagi noyob qiyinchiliklar va imkoniyatlarni aniq ko'rib chiqadigan etarli tadbirkorlik ta'limi etishmasligi mumkin. Xabardorlikni oshirish va raqamli tadbirkorlik bo'yicha treninglar o'tkazish juda muhimdir.

Raqamli iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlik ta'limining etishmasligini bartaraf etish innovatsiyalar va iqtisodiy o'sishni rivojlantirish uchun juda muhimdir. Bu erda e'tiborga olish kerak bo'lgan ba'zi asosiy fikrlar:

O'quv Dasturining Integratsiyasi:

- Raqamli ko'nikmalarni rivojlantirish: raqamli marketing, elektron tijorat, ma'lumotlarni tahlil qilish va ijtimoiy tarmoqlarni boshqarish kabi tadbirkorlikka tegishli raqamli ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan kurslarni birlashtiring.

- Texnologiya tendentsiyalari: rivojlanayotgan texnologiyalar va ularning qo'llanilishini qamrab oladigan modullarni o'z ichiga oladi, bu esa talabalarning raqamli landshaftni shakllantiradigan so'nggi tendentsiyalardan xabardor bo'lishini ta'minlaydi.

Amaliy Ta'lim:

- Amaliy loyihalar: talabalarga nazariy bilimlarni Real raqamli biznes stsenariylarida qo'llash imkonini beruvchi amaliy, amaliy loyihalarni o'z ichiga oladi.

- Amaliyot va sanoat hamkorligi: raqamli biznes bilan amaliyot va hamkorlikni osonlashtirish, talabalarga sohaga ta'sir qilish va qimmatli amaliy tajribani taqdim etish.

Murabbiylik Dasturlari:

- Soha mutaxassislari: murabbiylik dasturlari uchun talabalarni muvaffaqiyatli raqamli tadbirkorlar va soha mutaxassislari bilan bog'lang. Ushbu munosabatlar

raqamli biznes landshaftida harakat qilish uchun qimmatli tushunchalar va ko'rsatmalar berishi mumkin.

- Tarmoq imkoniyatlari: talabalarni tashkil etilgan raqamli tadbirkorlar bilan bevosita aloqada bo'lishiga olib keladigan, qo'llab-quvvatlovchi tadbirkorlik hamjamiyatini rivojlantiradigan tadbirlar, seminarlar va tarmoq sessiyalarini tashkil qiling.

Inkubatorlar va tezlatgichlar:

- Raqamli inkubatorlarni tashkil etish: raqamli startaplarga yo'naltirilgan inkubatorlarni yaratish uchun sanoat manfaatdor tomonlari bilan hamkorlik qiling. Ushbu joylar yangi boshlanayotgan tadbirkorlarni resurslar, murabbiylik va mablag' bilan ta'minlashi mumkin.

- Moliyalashtirish tarmoqlariga kirish: venchur kapitalistlar, farishta investorlari va raqamli korxonalarini qo'llab-quvvatlashga ixtisoslashgan boshqa moliyalashtirish manbalari bilan aloqalarni osonlashtirish.

Global Istiqbollar:

- Xalqaro amaliy tadqiqotlar: talabalarga raqamli tadbirkorlik bo'yicha global istiqbolni taqdim etish uchun dunyodagi muvaffaqiyatli raqamli biznesning amaliy tadqiqotlarini qo'shing.

- Madaniyatlararo kompetentsiya: raqamli iqtisodiyotda madaniyatlararo kompetentsiyaning ahamiyatini ta'kidlab, talabalarni onlayn biznesning global tabiatiga tayyorlash.

9. Bozorning To'yinganligi:

- Niche identifikatsiyasi: to'yingan raqamli bozorda noyob joyni topish qiyin bo'lishi mumkin. Yosh tadbirkorlar qiymat qo'shishi va raqobatdan ajralib turishi mumkin bo'lgan sohalarni aniqlashlari kerak.

10. Ijtimoiy Ta'sir:

- Foyda va maqsadni muvozanatlash: raqamli asrda ijtimoiy va ekologik maqsadlarga hissa qo'shadigan korxonalariga ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Ijoiy ijtimoiy ta'sir bilan foyda olishni muvozanatlash yosh tadbirkorlar harakat qilishlari kerak bo'lgan qiyinchilikdir.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun siyosatchilar, ta'lim muassasalari va sanoat manfaatdor tomonlari raqamli iqtisodiyotda yoshlar tadbirkorligining o'sishiga yordam beradigan qo'llab-quvvatlovchi ekotizimni yaratish uchun hamkorlik qilishlari kerak. Bunga resurslardan foydalanishni ta'minlash, ta'lim va o'quv dasturlarini takomillashtirish va qoidalarni raqamli biznes landshaftining o'ziga xos muammolariga moslashtirish kiradi.

Xulosalar:

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyotda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Muvaffaqiyatli modellar yosh tadbirkorlarning

imkoniyatlarini kengaytirish uchun ta'lim, siyosat va sanoatni qo'llab-quvvatlash integratsiyasini ta'kidlaydi. Taraqqiyotga erishilgan bo'lsa-da, rivojlanayotgan raqamli landshaftga moslashish va barqaror o'sishni ta'minlash uchun doimiy harakatlar zarur.

Oldinga siljish, siyosatchilar, o'qituvchilar va soha rahbarlari yosh tadbirkorlarning o'ziga xos ehtiyojlarini qondiradigan keng qamrovli dasturlarni ishlab chiqishda hamkorlik qilishlari kerak. Raqamli savodxonlikni ta'kidlash, murabbiylik tarmoqlarini yaratish va tartibga solish jarayonlarini soddalashtirish yoshlar tadbirkorligi uchun yanada qulay muhitga hissa qo'shishi mumkin. Bundan tashqari, innovatsiya va xavf-xatar madaniyatini rivojlantirish muvaffaqiyatli raqamli tadbirkorlarning keyingi avlodini tarbiyalash uchun juda muhimdir.

Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyotda yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish doimiy e'tibor va moslashishni talab qiladigan dinamik jarayondir. Muammolarni hal qilish va imkoniyatlardan foydalanish orqali jamiyatlar yosh avlodga raqamli iqtisodiyotning o'sishi va innovatsiyalariga mazmunli hissa qo'shish imkoniyatini berishi mumkin.

References

1. Shatilo, Y. E. and Kopkova, E. S. (2017). Employment and unemployment in a digital economy. International Scientific and Technical Journal, Theory, Practice, Innovation: Available: <http://www.tpinauka.ru/2017/10/Shatilo.pdf>
2. Tahavieva, F. R. and Nigmatullina, I. A. (2017). Speech-communicative function in the structure of predictive competence of young schoolchildren with musculoskeletal disorders. Astra Salvensis, (10):
3. Temnikov, D. A. (2016). New approaches for developing competitive skills of employees for regional labor market in modern economic environment, A.A. Ajupov, D.A. Temnikov, S.A. Gidkova, V.D. Bogatirev. International Business Management, 10(3): 6165-70
4. Mustafin, A. N. and Gira, M. D. (2016). Features of russian economy in the context of innovative modernization and increasing role of human capital. Academy of Strategic Management Journal, 15: 71.
5. Ojiaku, O. C., Nkamnebe, A. D. and Nwaizugbo, I. C. (2018). Determinants of entrepreneurial intentions among young graduates, Perspectives of push-pull-mooring model. Journal of Global Entrepreneurship Research, 8(1): 24.
6. Pogodina, T. V., Veselovsky, M. Y. A., M. S. and Aleksakhina, V. G. (2014). Improvement of the innovative capacity of a socioeconomic system based on the development of the cluster approach. Asian Social Science, 11(1): 304.